אף על פי פרק חמישי כתובות נז.

אירכם כתובתה. שטר כתובתה: **זו דברי ר"מ.** דאמר לעיל [נו:] כל הפוחת לבתולה ממאתים ואפי' במנה והתנאי בטל קרי לה בעילת זנות משום דלא סמכה דעתה. והכא נמי לר"מ הוא דאסור לשהות אשה שאכדה שטר כתובתה ואפי' אית לה דלא מפסדא בהכי דגבינא במנאי ב"ד מיהא לא סמכה דעתה דאמר לכך בעילת זנות היא: **אבל חכמים אומרים כו'.** דלית לן למיחש משום מסמך דעתא דמיהו בעילת זנות: **בגזירותיו.** בדבר שהוא מתמיר על דבר מותר באיסור והיתר על ידי גזירת דבריהם: **אי הכי זיל כתוב לה.** כתובה אחריתי. והא דאמרינן לעיל (דף נח.) לא כתב לה כתובה בתולה גובה מאתים ותוקמינן בר"מ התם במקום שאין כותבין כתובה דכולהו אתנאי[1] קא סמכי אי נמי במקום שכותבין וגובה לר"מ מיהו בעילת זנות באיסור היא: **מתלוקת.** דרבי יהודה ור' יוסי דאמר ר' יהודה על פה לאו תנאה הוא ור' יוסי סבר תנאה קיים: **בתחלה.** מפרש לקמן מחלת מאי: **דברי הכל אינה מוחלת.** שבבר זכתה ואמירתה לאו כלום אלא מ"מ כתבה שובר התקבלתי: **תחלת חופה ומאי סוף סוף ביאה.** וה"ק מתחלת חופה ועד סוף חופה פליגי בה רבי יהודה ור' יוסי אבל משבא עליה מודה ר' יוסי דאין בדבריו כלום: **וכי אמינא אנא כין כזו כין כזו מחלוקת.** לאו אסוף דרבי יהושע קאמינא אלא אסוף חופה דהיא קודם ביאה: **אמר רב פפא אי לאו דאמר כו'.** אנא לא הוה ניחא לי לפרושי מילתייהו הכי דרבי יוחנן ור' יהושע לא ליפלגו ורב דימי ורבין ניפלגו בדרבי יהושע אלא הכי הוה אמינא רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי פליגי דאמר רבי יהושע בן לוי דתרוייהו סוף דקאמר דרבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי מאי בתחלה דקאמר רבי יהושע בן לוי תחלת חופה ומאי סוף סוף ביאה וכי קאמינא אנא בין בזו ובין בזו מחלוקת תחלת חופה וסוף חופה דהיא תחילת ביאה כי אתא רבין אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מחלוקת לבסוף אבל בתחלה דברי הכל מוחלת ורבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי מאי לבסוף דאמר רבי יהושע בן לוי סוף חופה ומאי תחלה תחלת חופה וכי קאמינא אנא בין בזו בין בזו מחלוקת תחלת ביאה וסוף ביאה אמר רב פפא אי לאו דאמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פליגי אהדדי הוה אמינא רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי פליגי רב דימי ורבין לא פליגי מאי סוף דקאמר רבין סוף חופה ומאי תחלה דקאמר רב דימי תחלת ביאה מאי קמ"ל הא קמ"ל דפליגי תרי אמוראי אטעמא דנפשייהו ולא פליגי תרי אמוראי אליבא דחד אמורא: **מתני'** [1]נותנין לבתולה שנים עשר חודש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה [2]וכשם שנותנין לאשה כך נותנין לאיש לפרנס את עצמו [3]ולאלמנה שלשים יום [4]הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה רבי טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה רבי עקיבא אומר [5]מחצה חולין ומחצה תרומה [6]היבם אינו מאכיל בתרומה עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם [7]ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום אחד בפני היבם או כולן בפני היבם חסר יום אחד בפני הבעל אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה בית דין של אחריהן אמרו אין

שתים ושלש שנים. אין לדקדק כאן דאמתא שלש מותר שתים מינעיא דדלמא שתים ושלש ואפי' עונה כדאמרי אינשי כדמשני בפרק מפנין (שבת קמח.) ואין להאריך כאן[8]: **ולא אליבא** תרי גברי **אליבא** דחד גברא. וא"ת ומאי נפקא מינה דהשתא נמי פליגי ר' יוחנן ור' יהושע ב"ל אלינא דחד תנא ומה לי תרי אמוראי אלינא דחד תנא ומה לי אלינא דחד תנא וי"ל דאי פליגי ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי אלינא דחד תנא לא חיישינן דנסקרא הוא דפליגי ולא טעו בשמועתם אבל אי פליגי רבין ורב דימי בדברי רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי שזה אומר כך אמר וזה אומר כך אמר אחד מהם טעה בשמועתו: ואין

אירכם כתובתה אתו לקמיה דרב יוסף אמר להו הבי אמר רב יהודה אמר שמואל זו [9]דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים משהא אדם את אשתו שתים ושלש שנים בלא כתובה אמר ליה אביי והא אמר [10]רב נחמן אמר שמואל הלכה כרבי מאיר בגזירותיו אי הכי [11]זיל כתוב לה כי אתא רב דימי אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מחלוקת בתחלה אבל בסוף לדברי הכל אינה מוחלת ורבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי מאי בתחלה דקאמר רבי יהושע בן לוי תחלת חופה ומאי סוף סוף ביאה וכי קאמינא אנא בין בזו ובין בזו מחלוקת תחלת חופה וסוף חופה דהיא תחילת ביאה כי אתא רבין אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא מחלוקת לבסוף אבל בתחלה דברי הכל מוחלת ורבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פלגינן אהדדי מאי לבסוף דאמר רבי יהושע בן לוי סוף חופה ומאי תחלה תחלת חופה וכי קאמינא אנא בין בזו בין בזו מחלוקת תחלת ביאה וסוף ביאה אמר רב פפא אי לאו דאמר רבי אבהו לדידי מיפרשא לי מיניה דרבי יוחנן דאנא ורבי יהושע בן לוי לא פליגי אהדדי הוה אמינא רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי פליגי רב דימי ורבין לא פליגי מאי סוף דקאמר רבין סוף חופה ומאי תחלה דקאמר רב דימי תחלת ביאה מאי קמ"ל הא קמ"ל דפליגי תרי אמוראי אטעמא דנפשייהו ולא פליגי תרי אמוראי אליבא דחד אמורא: **מתני'** [1]נותנין לבתולה שנים עשר חודש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה [2]וכשם שנותנין לאשה כך נותנין לאיש לפרנס את עצמו [3]ולאלמנה שלשים יום [4]הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה רבי עקיבא אומר [5]מחצה חולין ומחצה תרומה [6]היבם אינו מאכיל בתרומה עשתה ששה חדשים בפני הבעל וששה חדשים בפני היבם [7]ואפילו כולן בפני הבעל חסר יום אחד בפני היבם או כולן בפני היבם חסר יום אחד בפני הבעל אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה בית דין של אחריהן אמרו אין

לחתא דלכי ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי פליגי בה דלרב דימי ורבין ניפלגו בדרבי יהושע אלא הכי הוה אמינא רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי פליגי דאמר רבי יהושע בן לוי דתרוייהו סוף דקאמר דרבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אלא אסוף חופה דהיא קודם ביאה: **אמר רב פפא אי לאו דאמר כו'.** אנא לא הוה ניחא לי לפרושי מילתייהו הכי דרבי יוחנן ור' יהושע לא ליפלגו ורב דימי ורבין ניפלגו בדרבי יהושע אלא הכי הוה אמינא רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי פליגי דאמר רבי יהושע בן לוי דתרוייהו סוף דקאמר דרבי יוחנן אמר בין בזו ובין בזו מחלוקת אלא דרבי יוחנן לגמרי אסור לאדם לשהות את אשתו שעה אחת בלא כתובה ואפילו בתנאה מ"מ דלא סמכא דעתא ואע"ג דקי"ל דאי לא כתב ככתוב דמי דתנאי ב"ד כמאן דנקט שטרייה בידיה הוא אפ"ה לא סמכא דעתא ומש"ה אמר ר"מ דהוי בעילת זנות אבל חכמים דלא חיישי להכי מותר להשהותה בלא כתובה. א"ל אביי והאר"ג א"ש הלכה כר"מ בגזירותיו פי' בחומרותיו בדבר שהוא מחמיר בד"ת באיסור והיתר ע"י גזירת דברהם: א"ל א"ה זיל כתוב לה פי' כתובה אחריתי והא דתנן לעיל לא כתב לה כתובה בתולה גובה וכו'. ואוקימנא בר"מ התם במקום שאין כותבין כתובות דכולהו סמכי אתנאי ב"ד א"נ במקום שכותבין מיהו הבעילה באיסור הוא: **מתני'** נותנין לבתולה ר"ב חדוש משתבעה הבעל לפרנס א"ע כשם שנותנים לאשה כך נותנים לאיש לפרנס א"ע ולאלמנה שלשים יום הגיע זמן ולא נשאו או שמתו בעליהן אוכלת בתרומה ר"ט אומר נותנים לה הכל תרומה ר"ע אומר מחצה חולין ומחצה תרומה היבם ואפילו כלן בפני הבעל ר' חדשים בפני הבעל ר' חדשים בפני היבם אינו מאכיל בתרומה עשתה ר' חדשים בפני הבעל אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה בית דין של אחריהן אמרו אין

מיגעינא דדלמא שתים ושלש ואפי' עונה כדאמרי אינשי כדמשני בפרק מפנין (שבת קמח.) ואין להאריך כאן[8]: **ולא אליבא** תרי גברי **אליבא** דחד גברא. וא"ת ומאי נפקא מינה דהשתא נמי פליגי ר' יוחנן ור' יהושע ב"ל אלינא דחד תנא ומה לי תרי אמוראי אלינא דחד תנא ומה לי אלינא דחד תנא וי"ל דאי פליגי ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי אלינא דחד תנא לא חיישינן דנסקרא הוא דפליגי ולא טעו בשמועתם אבל אי פליגי רבין ורב דימי בדברי רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי שזה אומר כך אמר וזה אומר כך אמר אחד מהם טעה בשמועתו: ואין

אפילו כלם בפני הבעל חסר יום א' לפני היבם כיון דאכתי לא אכלה בחיי בעלה אין היבם מאכילה אבל אי עשתה כולן בפני הבעל דאכלה בחייו ה"נ היבם מאכילה דהיבם במקום בעל קיימי: או כלן בפני היבם נפרש לקמן. זו משנה ראשונה

מסורת הש"ס

[1] (מפורש בנ"ק פט.).
[2] (לקמן ס: עירובין מז.).
[3] נדרים נב.; בב"מ ד) נדרים סט לעיל ב. תח: ע.; ה) (עי' תוס' לקמן נח. ד"ה ואפי').
[1] בס"ל טופ: בית דין.
[2] (כדאיתא לעיל ב:).
[3] (וע' תוספות שבת ס. ד"ה השתא ובמה שמצינין שם על הגליון).

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הא קס"ל דבר' וארבא לימיר אלו ואלו דברי אלהים ח"ים. עירובין דף יג ע"ב:

מוסף רש"י

לפרנס את עצמה. לקנות מלבושים ומכשיטין לצורך נשואין (נדרים ט:). הגיע זמן. שיש עשר מודש לבתולה משתבעה הבעל להכין עצמה לנשואין ולאלמנה שלשים יום (לעיל מח:). **ולא נישאו.** כגון שעיכב כחסן, או פיגם שלו (שם). **אוכלות משלו.** שהבעל חייב במזונות אשתו מתקנת ב"ד (לעיל ב:), **ואוכלות בתרומה.** אם כהן הוא והיא בת ישראל, שהכהן מאכיל את אשתו תרומה, מליף מוהכן כי יקנה נפש (שם).

תוספות רי"ד

אחתא דרמי בר פפא הוה נסיבא ליה לרב אויא. אירכם כתובתה אתא לקמיה דר"י א"ל מאי לשהויי. א"ל הכי אמר ר"י א"ש זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים משהא אדם את אשתו ב' שנים בלא כתובה. פי' זו דברי ר"מ דאמר לעיל דבפחות מי' הוי בעילת זנות וכ"ש אי לית לה כתובה לגמרי דהא הוא דאמר אסור לאדם לשהות את אשתו שעה אחת בלא כתובה ואפילו בתנאה מ"מ דלא סמכא דעתא ואע"ג דקי"ל דאי לא כתב ככתוב דמי דתנאי ב"ד כמאן דנקט שטרייה בידיה הוא אפ"ה לא סמכא דעתא ומש"ה אמר ר"מ דהוי בעילת זנות אבל חכמים דלא חיישי להכי מותר להשהותה בלא כתובה. א"ל אביי והאר"ג א"ש הלכה כר"מ בגזירותיו פי' בחומרותיו בדבר שהוא מחמיר בד"ת באיסור והיתר ע"י גזירת דברהם: א"ל א"ה זיל כתוב לה פי' כתובה אחריתי והא דתנן לעיל לא כתב לה כתובה בתולה גובה וכו'. ואוקימנא בר"מ התם במקום שאין כותבין כתובות דכולהו סמכי אתנאי ב"ד א"נ במקום שכותבין מיהו הבעילה באיסור הוא: **מתני'** נותנין לבתולה ר"ב חדוש משתבעה הבעל לפרנס א"ע כשם שנותנים לאשה כך נותנים לאיש לפרנס א"ע ולאלמנה שלשים יום הגיע זמן ולא

[6] ל"ל ואוכלת בתרומה גם היבם מאכילה.

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"י מהלכי אישות הלכ' י ופ"ד מהלכי חיובל הלכה יח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סו סעיף ג ובוטש"ע מ"מ סי' מכד סעיף י:
לד ב מיי' פ"י מהלכי אישות הלכה יח סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ט סעיף ח:
לה ג מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעי' כ:
לו ד מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעי' ח:
לז ה מיי' שם הלכי יט טוש"ע שם סעיף ב:
לח ו [מיי' פי"ב מהלכי אישות הלכה יג]:
לט ז מיי' פ"מ מהלכי תרומות הלכה ה:

תוספות רי"ד (המשך)

יום א' אי כלן בפני היבם אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה אבל ב"ד של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה. פי' נותנים לבתולה זמן מיום שתבעה הבעל לאחר שקידשה להזהירה על עסקי חופה ולזמן תכשיטיה לפרנס א"ע בתכשיטין ואם הגיע זמן זה ואינה חפיצה להנשא הויא לה מורדת לפתות לה כתובתה כדאמרינן לקמן (דף ס"ד) כותבין אגרת מרד על ארוסה א' ארוסה ראתה נשואה דאלמא ארוסה נמי דין מורדת יש לה: כשם שנותנים וכו'. לפרנס א"ע בצורכי חופה. ולאלמנה שאינה טורחת כ"כ בתכשיטין שכבר יש בידה הכל ל' יום: הגיע זמן ולא נישאו. פי' שהבעלים מעכבים והם בחיים אוכלת משלו ואוכלת בתרומה (א"ר חייא) (אם היא) בת ישראל נשאת לכהן שמשעה שקדשה אוכלת בתרומה מה"ת ומדרבנן הוא דגזור כדאמרינן לקמן ובהגיע הזמן ולא נשאו אכלה או אם הגיע הזמן וכתו בעליהן אוכלת משלו מן היורשים וגם אוכלת בתרומה וגם אם היא זקוקה ליבם אוכלת בתרומה שכ"ז שנתחייב הבעל במזונותי' ואוכלת [6] כגון תרומה היבם. ר"ש וכו' ור"ע אומר מחצה וכו'. כדי שתאכל בימי טומאתה. היבם אינו מאכיל בתרומה אהגיע זמן קאי שאע"פ שנתנו לו זמן לכנוס והגיע הזמן ולא כנס אינו מאכיל בתרומה כיון דלא אכלה בחיי בעלה כדמפרש טעמא לקמן מוהכן כי יקנה נפש קנין כספו והא' כסף אחיו הוא אבל משכנסה הרי היא כאשתו לכל דבר דכתיב ולקחה לו לאשה כדאמרינן ביבמות דקניא בביאה וכי היכי דקידושי ביאה מאכילין בתרומה דאיתקש הוויות להדדי. כך מאכילין ביבמה: עשתה ששה חדשים בפני הבעל מהגן ר"ב תודש הקבועים לה משתבעה הבעל או